

Vesnička mého mládí

Každý člověk má **někde svůj domov**, ať už to je velké město nebo zapadlá vesnička někde pod horami. Tam se obvykle váže většina jeho vzpomínek, tam obyčejně v kruhu své rodiny prožívá hezké i smutné chvíle svého bytí.

Mým prvním domovem - **vesničkou mého mládí -byly Loktuše u Turnova**, kde jsem se sice nenarodil, ale kde jsem strávil většinu svých dětských let i svého mládí.

Tahle vesnička Loktuše leží v údolí pod Kozákovem, skoro těsně na jeho úpatí. Až do roku 1924 byla jednou z osad **katastrální obce Klokočí** (byly tu osady: Klokočí, Vesec, Smrčí, Prackov a Lochtuše). Od roku 1924 jsou tudíž Loktuše samostatnou obcí.

Samotná vesnice leží východním směrem od křižovatky silnic na Špici. Většina domků jsou menší zemědělské usedlosti nebo domky dělníků. Některé jsou ojediněle jako samoty roztroušeny po okolních stráních. Hlavní ruch obce soustřeďuje se poněkud **v hostinci u Kvapilů na Špici v čp. 50.**

Je zde i čilý dopravní ruch, protože tudy probíhá silnice Turnov - Železný Brod a Turnov - Lomnice nad Popelkou. Denně tudy projíždějí autobusy k přepravě cestujících. Zvláště výstavné a významné budovy u nás nejsou. Loktuše nemají vlastní školu a jsou přiškoleny k Obecné škole v Chutnovce (na Dolích), obec Sekerkovy Loučky. Místní pouť se odbývala původně s poutí hruštickou na sv. Matěje. Později se však zavedla podzimní pouť po sv. Bartoloměji.

Obecní zvonek je umístěn na zvonici v hasičské zbrojnici, která sousedí s hospodářským skladištěm. Zvoníkem je paní Hejduková z čp. 8 (dolení).

Silnice od Špice k Železnému Brodu byla stavěna roku 1886.

Obcí protékají dva potůčky. Směrem od Kozákova teče **Radostná**, která pramení u kapličky Radostné na Kozákově. Od Vesce teče

Stebeňka

. Nedaleko Špice se oba malé potůčky sbíhají a pod názvem Stebeňka pokračují přes jez (splav) do poddubeckého rybníka a odtud dále přes Loučky, Stebeň a Podchlomek do Turnova. Tam blízko Shořalého mlýna se Stebeňka

vlévá do Jizery

.

Na Kozákově, zvláště pak ve Votrubcově lomě, se nalézají velké množství polodrahokamů (acháty, jaspisy, ametysty, chalcedony, záhnědy, olivíny, křišťály aj.). Také na loktušských polích občas najdeme nějaký vzácnější kámen.

Obyvatelé se živí **ponejvíce zemědělstvím**, více než ze dvou třetin. V druhé řadě jsou tu potom řemeslníci (tesaři, zedníci, obuvníci) a dělníci. V poslední době pak to jsou brusiči skla a drahokamů. Dělníci pracují většinou v turnovských továrnách (ženy v brusírnách). Lesní hajný pan Jan Kudrnáč v čp. 42 (hájenka) je znám jako výborný včelař, stejně jako např. pan Josef Ježek v čp. 15.

Obec má dnes **52 popisných čísel**. Od roku 1928 má i svůj vlastní hřbitov. Největším podnikem dnes je řeznicko - uzenářská prodejna a hostinec (pohostinství) spotřebního družstva Jednota v Turnově (bývalý majitel Josef Kvapil). Dále je zde smíšený obchod - prodejna Jednoty v čp. 51. Donedávna byla tu také autodílna pana Antonína Folkerta a obuvnictví Jindřicha Pelce. V obci je elektroradio-mechanik pan Zdeněk Vaníček v čp. 37. Několik lidí chodí za zaměstnáním do lomu na Kozákov. Zemědělská půda je zde poměrně chudá, takže ani výtěžek z ní není veliký.

V roce 1940 byly Loktuše připojeny **na elektrovodnou síť** a to společně s osadou Dubeckem z obce loučecké. Poprvé se v Loktuších rozsvítily elektrické žárovky dne 4. prosince 1940. V roce 1942 dostaly Loktuše **telefonní spojení** s poštovním úřadem Turnov 1 a v hostinci u Kvapilů byla zřízena veřejná telefonní hovorna.

Veškerý kulturní a společenský ruch obce se nyní soustřeďuje v nově přebudovaném sále na

Špici. Dnes jsou v Loktuších tyto spolky: Tělocvičná jednota Sokol (od r. 1947), hasičský sbor (od r. 1911), Československý svaz mládeže (od r. 1945), KSČ (od r. 1945), Jednotný svaz českých zemědělců (od r. 1945), místní rada osvětová (nyní osvětová beseda, od r. 1945). Obec má svou knihovnu, kterou vede knihovník pan František Ježek z čp. 24. Obecní kroniku vedl do roku 1946 pan **Štěpán Mlejnek z čp. 26**, načež místní národní výbor svěřil její vedení mně.

Místní rada osvětová zakoupila v zimě r. 1947 nákladem téměř 100 000 korun krásné **nové jeviště**

, na kterém divadelní odbor Sokola uvedl jako první představení Stroupežnického hru „Naši furianti“, kterou jsem já režíroval. Bylo to 25. prosince 1947. V sále na Špici bylo zřízeno stálé zvukové kino (zásluhou našeho tatínka). Jako úvodní byl 30. května 1948 promítán český film „Předtucha“.

Prvním starostou obce byl pan Josef Koucký z čp. 32 (starší) a po něm pak pan Josef Cvrček z čp. 49. Předsedou revolučního místního národního výboru se v roce 1945 stal pan Josef Ježek z čp. 15. Po řádných volbách byl předsedou Místního národního výboru v Loktuších **pan Jaromír Mlejnek z čp.3** (až dodnes).

Náš tatínek v Loktuších zastával za svého života řadu veřejných funkcí: náměstek starosty, jednatel hasičské župy a hasičského sboru, pokladník Sokola, předseda jednotného svazu českých zemědělců, pokladník obce, předseda elektrářenského družstva, předseda místní školní rady v Chutnovce, předseda hřbitovní správy atd.

Já jsem po ukončení studií v letech 1945 - 1948 zastával funkci předsedy místní osvětové rady a Československého svazu mládeže (ČSM), jednatele Sokola, vzdělavatele hasičského sboru a krátký čas i vzdělavatele okresní hasičské jednoty (po zrušení hasičských žup). Kromě obecního kronikáře byl jsem i předsedou divadelního odboru Sokola. Já i tatínek jsme, jak vidíte, měli funkcí víc než dost!

Až do převratu v roce 1918 bývali všichni obyvatelé, jako všude jinde, v Loktuších **náboženství římskokatolického**

. Ještě v době první světové války chodili pilně do kostela do Turnova, do Tatobit nebo do Louček. Po roce 1918 mnoho občanů od katolické církve odstoupilo a přešli k nově založené církvi československé nebo k Jednotě bratrské. Někteří zůstali bez vyznání.

Z časopisů a novin lidé u nás nejvíce čtou „**Pojizerské listy**“, vydávané v Turnově, a potom deníky politických stran nebo zemědělský tisk. Ačkoliv knih v obecní knihovně je dostatek, čtenářů je velice málo. Pouze několik občanů čte knihy pravidelně. Příčina tkví snad v nedostatku času, který je věnován spíše existenční potřebě. U mnohých je to však i naprostý nezájem o dobrou četbu.

Z ovocných stromů se nejvíce pěstují třešně, jabloně, švestky, hrušky, višně, ořechy, potom také ryngle, špendlíky, kulačky, zelinky, meruňky aj. Švestkových i třešňových stromů rychle ubývá následkem častých silných mrazů v zimním období.

Z lesních stromů se nejlip daří borovici, smrku, jedli a modřínu, z listnáčů je tu buk, dub, habr, javor, jasan, olše, vrba, topol, bříza, osika, jíva, kaštan (jírovec), lípa, agát, občas jalovec.

Z keřů se na zahradách pěstuje rybíz, angrešt a něco vinné révy, z okrasných různé druhy růží, dále hloh, šeřík, pámelník.

Divoce roste

: trnka, šípková růže, hloh, černý bez, maliník, ostružiník, borůvky a brusinky.

Z obilnin se pěstuje žito, pšenice, oves a ječmen, dále se setkáváme s hrachem, vikví, peluškou, mákem. **Z okopanin** jsou to brambory, krmná řepa (burák), něco málo cukrovky. Občas spatříme také kukuřici.

Ze zeleniny je to nejvíce kapusta, zelí, okurky, rajčata, dýně (turky). Pro dobytek je potřeba dostatek **kvalitní píce**

: vojtěška (lucinka), červený jetel, dvousečný jetel, jetel žluťák, úročník, ligrus.

Z travin

je to: zejména kluběnka, jílek a bojínek.

Hojně trávy a jetelů se suší na seno pro zimní měsíce. Na lukách, v zahradách a v lesích roste hojnost divokých květin a bylin, z nich mnohé jsou léčivé. Lesy oplývají bohatstvím borůvek, malin, ostružin, brusinek, jahod a hub jedlých i jedovatých (lidé jim říkají „prašivky“).

V hospodářství se chová ponejvíce **hovězí dobytek, vepři a kozy**. Kozy chovají většinou malí domkáři, aby měli alespoň své mléko. Ovce u nás nikde nespátříme.

Z drůbeže

vidíme slepice, kachny a husy, méně krůty a perličky. K tomu slouží ve větších místech kůň, ve statcích i pár koní, v menších hospodářstvích zapřahají k tomu krávy. V domácnostech se

pěstují i králíci, pro zálibu často i holubi.

Včelaři

chovají ve včelínech včely. Psi se u nás chovají ke hlídání domů, kočky k chytání myší.

Z ptactva oživuje naše zahrady a pole: skřivan, různé druhy sýkor, vrabec, strnad, kos, drozd, špaček, vlaštovka, jiřička, pěnkava. Spíše v lesích nebo ve skalách žije vrána, kavka, sojka, straka, žluva, žluna, datel, strakapoud, ostříž, káně, poštolka, krahujec, výr a jiné noční sovy. V polích žije množství koroptví, bažantů a ojediněle ještě i křepelky.

Volně v přírodě žije zajíc, divoký králík, liška, kuna, lasička, hranostaj, tchoř i vysoká zvěř (srny). V potocích se udržují drobné druhy ryb, zejména pstruzi a bělice. Hospodářům a zahrádkářům působí potíže krtek, hraboš hryzec, hraboš polní, myš domácí, občas i krysa. Potkan se u nás na venkově nevyskytuje.

Za sucha u nás bývá hojně hnízdišť vos, čmeláků i mravenců. V podvečer chytají drobný hmyz neslyšně letící netopýři. Z hmyzu nejvíce obtěžuje moucha, komár, vosa, ale i sršeň.

Ornice je tu kolem nás všeho druhu: hlinitá, písčitá, jílovitá, červenicová i kamenitá. K lepší úrodě se připravuje hnojením, a to vedle chlévské mrvy a močůvky také umělými hnojivy. Hojně se také vápní.

Zemědělcům v jejich těžké práci vypomáhají **stroje**. K orbě slouží pluhy (ruchadla) jedno- i víceradličné. Velmi málo se už dnes používá tzv. záhonových ruchadel, ruční háky vymizely nadobro. Půda se pak vláčí železnými, někdy též dřevěnými branami. Na rovných polích se obilí zasévá secími stroji (tzv. sečkami). Mnoho hospodářů už dnes vlastní svoje sečky, ostatní si je půjčují od hospodářského spolku. Ručně z rozsívky se seje dosud jen na stráních, kam se se strojem nemůže. Po zasetí se pole obvykle válcuje dřevěnými nebo železnými válci. Obilí se doma mlátí na mlátičkách, které dnes už většinou pohánějí elektromotory. Do nedávna tu rolníkovi sloužily ještě výbušné benzínové nebo naftové motory, anebo dokonce staré žentoury. Ručně pomocí cepů se už mlátí pouze žitná, tzv. dlouhá sláma na povřísla nebo do slamníků. Říkáme, že se žito cepuje.

Katastrální obec Loktuše patří do okresu turnovského. Sídlo Okresního národního výboru (dříve Okresního úřadu nebo Okresní politické správy) je tedy v Turnově. Tam je i náš Okresní

soud, Berní úřad, pošta, telegraf a telefonní ústředna, dále nejbližší železniční stanice a okresní školní inspektorát. Vzdálenost do našeho okresního města je zhruba 5 - 6 km. Četnickou stanicí Loktuše přináležely do Rovenska, od roku 1943 do Vesce, kde byla četnická stanice nově zřízena.

Zapsáno **podle kroniky obce Loktuše dne 1. ledna 1948**. To znamená, že uvedené zápisy dokládají stav, jaký byl v Loktuších
ne 1.1. 1948

d